

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Asia: HE 118/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Suomen Terveystieteiden Liitto kiittää kutsusta asiantuntijakuulemiseen ja esittää kirjallisessa lausunnossaan seuraavaa:

Terveystieteiden Liitto näkee, että riittävän täsmällinen ja velvoittava lainsäädäntö tukee jatkossakin ennaltaehkäisevän terveydenhuollon toteutumista. Positiivisena näemme sen, ettei lasten, nuorten ja perheiden ennaltaehkäisevän terveydenhoidon järjestelmää olla heikentämässä, vaan siihen on tulossa hyviä uudistuksia ja tulossa olevat muutokset ovat pääosin positiivisia. Erityisen tärkeää on, ettei terveystarkastuksia tulla jatkossakaan vähentämään.

Uuden asetuksen mukainen ennaltaehkäisevän terveydenhuollon toimintamalli on myös maamme hallitusohjelmaan kirjattujen tavoitteiden, mm. vanhemmuuden tukeminen ja varhainen tuen tarpeen tunnistaminen, mukainen ja tänä päivänä tarpeellisempi kuin koskaan aikaisemmin. Siksi ehdotetun neuvolapalveluita sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa koskevan asetuksen tavoitteena tulee edelleen olla, niin neuvolatyössä kuin kouluterveydenhuollossakin, ennaltaehkäisevätyö korjaavan sijaan. Tätä tavoitetta tukevat myös koko ikäluokan säännölliset määräaikaisten terveystarkastukset ja *Terveystieteiden Liiton* mukainen kirjaus yksilöllisen tarpeen mukaisesta seurannasta, kuten esityksessä on todettakin. Huomioitavaa on, että terveydenhuollon ammattilaisen ammattitaito ohjaa jatkossakin tarpeen mukaisten terveystarkastusten toteuttamista.

Palvelujen sisältöjä koskevaa yksityiskohtaista sääntelyä kevennettäessä on hyvä muistaa, että esim. terveystarkastusten yksityiskohtaisempi sisällöllinen ohjeistus säilytetään ajantasaisena Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) NEUKO- tietokannassa ja THL:n rooli NEUKO- tietokannan sisällöstä ja sen päivittämisestä vastaavana tahona säilyy myös tulevaisuudessa. NEUKO-tietokanta sisältää

neuvolatyön sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon ammattilaisten käyttöön uusinta näyttöön perustuvaa tietoa sekä kansalliset ohjeistukset ja suositukset. Tietokanta ohjaa toteuttamaan muun muassa määräaikaista terveystarkastusta yhdenmukaisesti, mutta yksilölliset tarpeet huomioiden.

Asetuksessa on hyvin nostettu esiin neuvolatyön nykyisin vähentyneiden kotikäyntien ja perhevalmennuksen tärkeä rooli ennaltaehkäisevässä terveydenhuollossa. Lisäksi perustelumiestiossa on ansiokkaasti todettu, neuvolapalvelujen hyötyjen ja vaikuttavuuden perustuvan siihen, että terveystarkastuksiin osallistuvat kaikki ikäluokat ja tarkastuksissa käydään säännöllisesti. Näin mahdollistetaan myös luottamuksellinen, jatkuva hoitosuhde, jolloin terveydenhuollon ammattilainen kykenee tunnistamaan asiakkaan tilanteissa tapahtuvat muutokset riittävän ajoissa. Siksi onkin tärkeää huomioida, että edellä mainittua palvelua ei voida korvata pelkästään sähköisellä terveystarkastuksella, kuten lakiluonnoksessakin on todettu.

Terveydenhoitajaliitto kannattaa opiskeluterveydenhuollon palveluihin esitettyjä muutoksia. Erityisesti sähköisen terveystarkastuksen käyttöönotto on positiivinen, ja ammattilaisten keskuudessa kauan kaivattu, uudistus palveluihin. Kannatettavana näemme myös kutsuntojen ennakkoterveystarkastusten ja toisen asteen opiskeluterveydenhuollon terveystarkastusten yhdistämisen. Tämä mahdollistaa yhdenvertaisen ja laadukkaan terveystarkastuksen ja -neuvonnan koko ikäluokalle. On kuitenkin huomioitava, että edellä mainittujen tarkastusten yhdistäminen edellyttää käytännössä pidempiä terveystarkastusaikoja ja koko opiskeluterveydenhuollon henkilöstön kouluttamista muuttuviin toimintamalleihin. Kansallisesti tulee myös määritellä ko. koulutuksesta vastaava taho ja seurata ammattilaisten täydennyskoulutautumista.

Asetusmuutoksessa on ansiokkaasti säädetty *palvelujen toteuttamisen* yhteydessä siitä, mitkä ammattiryhmät voivat toteuttaa terveystarkastuksia. On hyvä huomioida, että neuvolatyössä sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa edellytetty terveydenhoitajan tutkinto sekä henkilöstön riittävä ja ajantasainen täydennyskoulutus luovat vahvan pohjan korkeatasoiselle ja kustannustehokkaalle ennaltaehkäisevälle terveydenhuollossa ja tarvittaessa hoitopolkujen tehokkaalle hyödyntämiselle.

Esityksessä on hyvin huomioitu myös terveystarkastusten ja terveysneuvonnan ero. Esityksen mukaiset ryhmätapaamiset toimivatkin parhaiten yksilöllisten terveystarkastusten tukena ja soveltuvat informaation välittämiseen ja siten esim. terveysneuvontaan.

Huomioitavaa:

Lakiesityksessä ehdotetaan luovuttavaksi erillisestä Puolustusvoimien hyvinvointialueelle maksamasta korvauksesta, joka on liittynyt ennakkoterveystarkastuksiin ja lääkäri työvoiman antamiseen kutsuntoihin. Tämä tehtävä rahoitettaisiin jatkossa osana hyvinvointialueiden yleiskatteellista rahoitusta, jolloin tulee huomioida, että rahoitus jatkossakin kohdennettaisiin näiden terveystarkastusten toteuttamiseen.

Ensisijaisen tärkeänä Terveystieteiden tutkimuskeskus näkee nyt säädettävän lainsäädännön toimeenpanon seurannan ja arvioinnin, jonka tueksi tarvitaan selkeä, yhdenmukainen ja hyvin ohjeistettu tilastointi sekä mittarit, joiden avulla pystytään seuraamaan toteutuvatko palvelut lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Keskeisiä seurantatietoja ovat mm. yksilöllisten tarpeiden mukaisesti toteutettujen terveystarkastusten toteutuminen ja tarvittavien lisäkäyntien riittävä resursointi. Lisäksi opiskeluterveydenhuollon sähköisen terveystarkastuksen vaikuttavuutta tulee arvioida.

Kunnioitavasti,
Suomen Terveystieteiden tutkimuskeskus

Kirsi Grym
puheenjohtaja

Aija Saarinen
kehittämispäällikkö